

Factsheet btw-verhoging boeken

Deze factsheet geeft een overzicht van de belangrijkste feiten rondom de voorgenomen btw-verhoging op boeken, waaruit blijkt dat deze maatregel negatieve effecten oplevert voor de leesvaardigheid, kansengelijkheid en de boekensector.

1. Btw-verhoging leidt tot daling boekverkoop en raakt lagere inkomensgroepen

De btw-verhoging zal leiden tot een daling van 9,4% in de boekverkoop, wat neerkomt op 4 miljoen minder verkochte boeken per jaar, blijkt uit onderzoek van Goudriaan Economics¹.

2. Btw-verhoging treft vooral lager opgeleiden en lagere inkomensgroepen

Uit het onderzoek 'Wie is de koper?' (2023) van onderzoeksbureau GfK² blijkt dat 57% van de boekkopers laag- tot middenopgeleid is en 25% tot de lagere sociale klasse behoort. Juist deze mensen worden het zwaarst getroffen door de verhoging.

3. Inkomstenverlies voor auteurs, uitgevers en boekhandels, met banenverlies als gevolg

De daling in boekverkoop leidt tot 13% omzetverlies voor auteurs, uitgevers en boekhandels, wat 120 fulltimebanen kost, volgens onderzoeksbureau Decisio³. Goudriaan berekent dat boekhandels gemiddeld € 42.000 per vestiging per jaar verliezen, wat neerkomt op 1.500 verloren banen. Dit betekent het verdwijnen van een deel van de boekhandels, met gevolgen voor de winkelstraat en regionale spreiding.

4. Btw-verhoging leidt tot aanschaf van 100.000 minder boeken voor kinderprogramma's

De btw-verhoging beïnvloedt programma's zoals de Bibliotheek op school (dBoS) en BoekStart, die ondersteund worden door OCW en gemeenten. Ze zijn belangrijk voor de taal- en leesvaardigheid van kinderen. Door de btw-verhoging kunnen scholen en kinderopvang naar schatting 100.000 boeken minder per jaar aanschaffen, omdat de compensatie voor schoolboeken niet voor deze boeken geldt. Dit is zorgwekkend, omdat kwaliteitsvolle kinder- en jeugdliteratuur cruciaal is voor effectief leesonderwijs.

5. Btw-verhoging leidt tot verlies van 150.000 bibliotheekleden

Uit het onderzoek van Goudriaan⁴ blijkt dat bibliotheken 4,4% van hun leden zullen verliezen, ongeveer 150.000 mensen. Dit terwijl het ministerie van OCW recentelijk miljoenen euro's heeft geïnvesteerd in het stelsel van openbare bibliotheken.

6. Btw-verhoging levert weinig op, maar kosten zijn zeer hoog

De btw-verhoging genereert naar schatting slechts € 50 tot € 75 miljoen, wat maar 2,3% tot 3,4% van de totale verwachte btw-opbrengst van € 2,3 miljard is. Dit staat in schril contrast met de kosten die de samenleving moet dragen, zoals het verlies van 1.500 arbeidsplaatsen in boekhandels. Alleen al dit verlies kost de schatkist meer dan € 21 miljoen aan belastinginkomsten per jaar en staat nog los van andere verliezen in de keten. Ook de verdere maatschappelijke kosten zijn niet meegewogen in de btw-verhoging: de jaarlijkse kosten van laaggeletterdheid voor de samenleving bedragen meer dan € 1 miljard.

Berekening:

Ⓢ De schatting van € 50 - € 75 miljoen is gebaseerd op de verwachte omzet van boeken. In 2023 bedroeg deze voor algemene titels (exclusief educatieve en wetenschappelijke boeken) € 685 miljoen, incl. btw. Na de verhoging van het btw-tarief zou de totale omzet zonder uitval € 760,4 miljoen zijn, wat leidt tot een opbrengst van € 75 miljoen. Bij een verwachte omzetzdaling van 9% door de btw-verhoging zou de omzet incl. btw uitkomen op ongeveer € 623 miljoen, wat resulteert in een minimumopbrengst van € 50 miljoen.

Ⓢ Het Ministerie van Financiën gaat ervan uit dat 75% aan de consument wordt doorbelast en 25% wordt geabsorbeerd door de markt. Dan zou de btw-verhoging dus nog maar € 56 miljoen opleveren. Dit is echter theorie: bij de verhoging van 6% naar 9% is alles doorbelast.

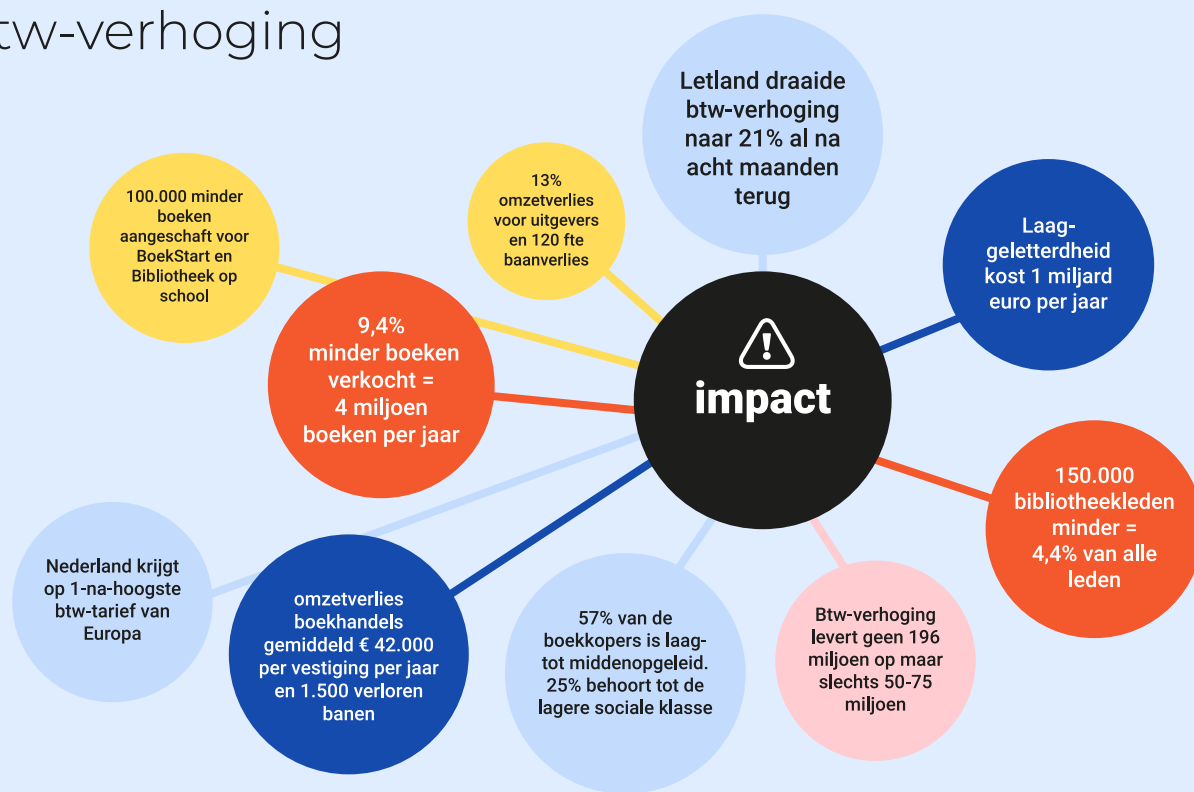
¹ <https://www.kunsten92.nl/wp-content/uploads/2024/05/20240517-MEMO-Gevolgen-afschaffing-verlaagde-BTW-tarief-voor-cultuur.pdf>

² <https://kvbboekwerk.nl/consumentenonderzoek/thematische-onderzoeken/wie-is-de-koper-2023>

³ <https://www.ndpnieuwsmedia.nl/wp-content/uploads/2024/09/Rapport-Effecten-afschaffing-verlaagd-btw-tarief-voor-uitgeefsector-Decisio.pdf>

⁴ <https://www.kunsten92.nl/wp-content/uploads/2024/05/20240517-MEMO-Gevolgen-afschaffing-verlaagde-BTW-tarief-voor-cultuur.pdf>

Btw-verhoging

7. Het belastingplan verwacht € 196 miljoen, maar berekening klopt dus niet

Het belastingplan gaat uit van opbrengsten van € 196 miljoen. Dit bedrag omvat alle boeken, inclusief uitleningen, waarvan ruim € 50 miljoen voor schoolboeken en minimaal € 6 miljoen voor uitleningen. Daarnaast zijn er wetenschappelijke boeken en boeken voor mbo en hbo. Met name de wetenschappelijke boeken worden afgetrokken van belastingen (denk aan advocatenkantoren, ingenieursbureaus, etc.). Studenten kunnen de kosten niet aftrekken. Verder gaat het plan ervan uit dat 20% tot 30% (gemiddeld 25%) van de stijging door partijen zelf wordt 'geabsorbeerd'. Dit klopt niet, zoals blijkt uit eerdere ervaringen met btw-verhogingen. Zowel Goudriaan als Decisio stellen vast dat de verwachte vraaguitval veel groter is dan nu wordt aangenomen. De verwachte opbrengsten van de btw-verhoging zullen eerder in de bandbreedte van € 50 tot € 75 miljoen liggen.

8. Letland draaide btw-verhoging op boeken snel terug na desastreuze gevolgen

In 2009 verhoogde Letland de btw op boeken van 5% naar 21%. Binnen acht maanden werd dit teruggedraaid door de regering

vanwege massale ontslagen in de uitgeverijsector en een sterke daling in boekverkoop. De minister van Cultuur noemde de maatregel 'overhaast en fout', met grote schade voor de industrie en geen significante opbrengst voor de staatskas.

9. Nederland krijgt op één na hoogste btw-tarief op boeken in Europa

Binnen de EU ligt het gemiddelde btw-tarief op boeken onder de 6%. Nederland zal na de verhoging het op één na hoogste btw-tarief hebben, alleen Denemarken heeft een hoger tarief. Dit is zorgwekkend, omdat we in het 2022 PISA-onderzoek op lezen één-na-laatste van de Europese landen scoren.

10. Rapport Dialogic concludeert niet dat laag btw-tarief ineffectief is

Het rapport van Dialogic over de effecten van het lage btw-tarief wordt vaak aangehaald, waaronder door premier Schoof tijdens de Algemene Beschouwingen, als rechtvaardiging voor de btw-verhoging op boeken. Dit is echter onjuist. Het rapport concludeert bijvoorbeeld niet dat een laag btw-tarief ineffectief is, zoals vaak wordt beweerd. Het stelt alleen dat er geen be-

wijs is voor effectiviteit. Wel constateert het een lichte afremming van ontleding, vooral bij midprice-edities, die door prijsgevoelige kopers worden gekocht. Deze groep zou door een prijsverhoging minder boeken kopen.

11. Onderzoeksdoelstelling Dialogic problematisch: niet relevant voor btw-verhoging

In de onderzoeksdoelstelling van Dialogic staat: 'Een beleidsdoel van verlaagde btw is om ontleding tegen te gaan. Het effect is echter dat kopers van boeken financieel worden ondersteund. Terwijl wellicht juist de niet-kopers moeten worden bereikt'.

Deze doelstelling is problematisch omdat mensen die nooit boeken kopen niet met een lagere prijs over te halen zijn tot kopen. Dit was ook geen doelstelling bij de invoering van de wet. Dialogic gaf tijdens het debat met de vaste Kamercommissie aan dat zij deze doelstelling niet zelf hebben opgesteld.

12. Nederlandse boekenmarkt kwetsbaar door kleine schaal en dreigende btw-verhoging

De Nederlandse boekenmarkt, een uniek ecosysteem zonder grote overheidsbijdragen, is kwetsbaar door ons kleine taalgebied. Btw-verhoging vormt een directe bedreiging voor dit systeem. Het haalt veel geld uit het netwerk van makers, uitgevers en boekhandels, wat investeringen in het boekenvak en het Nederlandse taalgebied onder druk zet.

Conclusie en aanbevelingen

De btw-verhoging op boeken ondermijnt de beleidsdoelen van het kabinet voor leesvaardigheid en kansengelijkheid. De hogere kosten maken boeken minder toegankelijk, met directe negatieve gevolgen voor de leesvaardigheid. Lezen bevordert taalvaardigheid, wat essentieel is voor schoolprestaties, kansen op de arbeidsmarkt en maatschappelijke participatie. Wij roepen het kabinet op om, conform het advies van de Raad van State, een gedegen impactanalyse uit te voeren en het voorstel in een apart wetsvoorstel te behandelen, inclusief een openbare internetconsultatie.

